

NOTAT

Emne: Språkkrav ved opptak til Kunsthøgskolens studieprogram
Fra: Studie- og forskningsseksjonen ved Anette Christensen og Torben Lai
Til: Cecilie Broch Knudsen, Gyrid Garshol
Fra: Hilde Herming, Lillian Andersen
Dato: 11. desember 2013.

1. Problemstilling

I langt de fleste av våre nye studieplaner står det følgende om språkkravet ved opptak: «*Det forutsettes at alle søkere behersker både norsk og engelsk.*»

BA Billedkunst og MA design har nå ytret et ønske om å endre dette opptakskravet slik at søkere skal kunne komme inn på studiet uten å kunne norsk. (Det konkrete ønsket er å endre språkkravet til "norsk og/eller engelsk").

Det er mulig å endre studieplanene slik at dette ønske tilfredsstilles. I dette notat synliggjøres både ulike alternativer, utfordringer og noen løsningsmodeller knyttet til å endre språkkrav ved et studieprogram.

2. Alternativer

Forskrift om opptak til høyere utdanning stiller krav om generell studiekompetanse, herunder krav om norsk/nordisk og engelsk ved opptak til norske studieprogram. Kravet til norsk/nordisk gjelder ikke ved opptak til engelskspråklige studieprogram.

Kunsthøgskolen har etter samme forskrift fullmakt til å innvilge fritak fra kravet om generell studiekompetanse basert på bestått opptaksprøve. Dette betyr at Kunsthøgskolen ikke er pålagt å stille spesifikke språkkrav til sine søkere. Kunsthøgskolen har flere faglige friheter enn de fleste andre universiteter og høyskoler, men skal likevel sikre at det er en sammenheng mellom de opptakskrav som stilles og de rammebetingelser studenten tilbys, slik at studenten kan nå læringsmålene i studieplanen.

Det er tre alternative måter å endre et språkkrav fra «*både norsk og engelsk*»:

- a) Språkkravet endres til «*engelsk*»
- b) Språkkravet endres til «*norsk og/eller engelsk*»
- c) Språkkravet endres til «*norsk og engelsk - eller engelsk*»

3. Utfordringer

Praktisk tilrettelegging:

alternativ a, b og c: Uansett valg av alternativ vil det oppstå en situasjon, hvor studiet/studiesituasjonen må legges til rette for studenter som bare behersker engelsk, slik at det er

mulig å nå studiets læringsmål og benytte alle studiets ulike faglige valgmuligheter uten å beherske norsk. Det betyr:

1. All informasjon fra Kunsthøgskolen, fra avdelingens ledelse og administrasjon og lærere må være på engelsk- websider, e-poster, studieplaner, timeplanleggingssystemer etc.
2. All undervisning må gjennomføres på engelsk.
3. Alle fagansatte som bidrar til studieprogrammet må, på en god måte, beherske engelsk som undervisningsspråk.

Kravene om tilrettelegging er dermed betydelig mer omfattende enn ved mottak av en utvekslingsstudent et semester. Det skyldes at et utvekslingsopphold kan tilrettelegges friere og derfor enklere tilpasses en enkelt students behov i et semester, mens en student skal ha hele studiet.

Spesielt for alternativ b: Dersom avdelingen endrer språkravet til norsk og/eller engelsk vil avdelingen skulle legge praktisk til rette for studenter som bare behersker engelsk på samme måte som i alternativ a og c. Det må i tillegg legges til rette for studenter som bare behersker norsk/nordisk. Det betyr at det må gjennomføres parallelle undervisningsopplegg innen alle emner og eventuelle faglige valgmuligheter. Det betyr blant annet at dersom det inviteres engelsk gjestelærer må det dermed arrangeres et tilsvarende faglig tilbud på norsk. Formuleringen "norsk og/eller engelsk" er svært krevende og innebærer et betydelig dobbeltarbeid. Løsningen anbefales ikke brukt.

Fagspråk:

UH-loven krever at universiteter og høyskoler vedlikeholder og videreutvikler norsk fagspråk. (§1-7). Dersom en avdeling endrer undervisningsspråket til å være utelukkende engelsk kan det oppstå en situasjon hvor det kan stilles spørsmål ved om avdelingen innfrir kravet om norsk fagspråk.

4. Vurdering

Kunsthøgskolen har en ambisjon om å være aktiv i internasjonalt samarbeid og i nettverk for å stimulere studentenes læringsutbytte. Det innebærer at Kunsthøgskolen må tilby et attraktivt studiemiljø for internasjonale studenter og at avdelingene må kunne gjennomføre administrasjon, undervisning og veiledning av utvekslingsstudenter på engelsk på en god måte.

Kunsthøgskolen må samtidig ivareta norsk fagspråk på alle sine fagområder. Det innebærer at alle avdelinger og alle avdelingenes fagområder kontinuerlig må gjennomføre undervisning og kunstnerisk utviklingsarbeid eller forskning på norsk.

Denne tosidigheten omtales i UH-sektoren som "parallellspråklighet". Parallellspråklighet innebærer at fremmedspråk, f.eks. engelsk, kan brukes når det tjener et formål, men at ureflektert bruk av fremmedspråk bør unngås. Uansett om en avdeling skulle ønske å endre språkravet etter alternativ a, b eller c vil endringen ha konsekvenser som går utover avdelingens lokale faglige virksomhet.

Det finnes ikke ett svar på hvordan denne problemstilling skal håndteres ved universiteter og høyskoler. Institusjonene har autonomi til selv å utarbeide en språkpolitikk som avklarer hvordan institusjonen vil balansere de ulike språklige krav. En språkpolitikk avklarer normalt også hvordan

institusjonen vil håndtere en situasjon med økt innslag av ansatte som ikke behersker norsk, både når det gjelder informasjon om den ansattes arbeidsforhold og rettigheter og intern kommunikasjon med ansatte.

Anbefaling om språkpolitikk knyttet til studieprogram.

a. Hovedregel: Språkkrav norsk og engelsk

Det er viktig at Kunsthøgskolen ivaretar norsk som fagspråk. Dette ivaretas best ved å sikre at alle avdelinger minst tilbyr et studieprogram i hvert av sine fagområder på norsk - minst på bachelornivå og vanligvis på masternivå. Det betyr at hovedregelen for Kunsthøgskolens studieprogram er språkkravet norsk og engelsk.

b. Engelskspråklige studieprogram: Mulighet på masternivå

Dersom avdelingen mener at det er faglig ønskelig å kunne ta imot studenter som ikke behersker norsk kan avdelingen tilby et (eller flere) studieprogram for studenter som ikke behersker norsk (alternativ a eller c). Et slikt tilbud må begrenses til masternivå. I disse tilfeller endres språkkravet i studieplanen og følgende tilføyes i innledningen: "Studieprogrammet er tilrettelagt for studenter som bare behersker engelsk slik at alle emner og alle faglige valgmuligheter kan gjennomføres uten at studenten behersker norsk".

c. Fullmakter

Endring av et masterprogram språkkrav er en vesentlig endring. Det betyr at dette ikke ligger til dekanens revisjonsfullmakt. Endringen må drøftes i avdelingen, fremmes av dekan og vedtas av styret. For å forenkle prosessen kan det fremmes en felles sak for styret om språkpolitikk knyttet til studieprogram. De avdelinger som evt. ønsker å fremme forslag om engelskspråklige masterprogram kan inkluderes i saksfremlegget, slik at styret treffer et samlet vedtak. Dersom styret vedtar en språkpolitikk som skissert her kan fremtidige vedtak om revisjon av språkkrav til et masterprogram delegeres til rektor.

d. Konsekvenser

Innføring av flere studieprogram som er tilrettelagt på engelsk vil føre til et økt innslag av ansatte og studenter som ikke behersker norsk. Det betyr at fellesadministrasjonen må prioritere resurser til å støtte opp om en parallellspråklig arbeidsplass, hvor all vesentlig informasjon og støtte ytes på både norsk og engelsk. Det betyr også at dekanene må sikre at fagpersonalet er kvalifisert til å gi all undervisning på engelsk.